

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA GOVORA VJEROVIJESNIKA

pomilovao ga Allah i spasio: "Ne pitajte stanovnike Knjige (tj. sljedbenike, pristalice Biblije, ili: sljedbenike Staroga zavjeta samoga) o stvari (ni jednoj, tj. ni o čemu u vjeri, u vjerskim pitanjima - o vjeri, o vjerskim pitanjima).

A rekao je Ebul-Jeman: Izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana, čuo je Muavijeta (da) priča (jednoj manjoj) skupini od Kurejševiča u Medini, i spomenuo je Ka'bul-Ahbara pa je rekao: Zaista je (on) bio od najistinitijih ovih pričalaca koji pričaju od stanovnika Knjige (tj. od sljedbenika Biblije, ili sljedbenika samo Staroga zavjeta), a zaista (ono) bili smo sa tim (tj. bili smo pored toga) zaista (u prilici da) iskusimo na njemu (izvjesnu) laž.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta rekao je:

Bili su stanovnici Knjige (tj. sljedbenici Staroga zavjeta, ili sljedbenici Biblije - bili su običaja da) čitaju Tevrat (Toru) u (tj. na) židovskom jeziku i (da) ga tumače u (tj. na) arapskom jeziku za stanovnike Islama (tj. sljedbenicima Islama, muslimanima). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne potvrđujte stanovnicima (sljedbenicima) Knjige, a ne činite (ni) lažnim njih (tj. a ne govorite im ni da lažu), i govorite: "Vjerovali smo (tj. Vjerujemo u Allaha, i (u ono) što se je spustilo (objavilo) k nama i što se spustilo (objavilo) k vama." Ajet (u Kur'anu o tome vidjeti).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Ubejdulaha, sina Abdullaha, da je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

"Kako (da) pitate stanovnike Knjige o (nekoj) stvari (u vjeri), a vaša knjiga koja se spustila na poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je novija (mlađa je), čitate je čistu, (i) nije se pomiješalo (u nju ništa što nije od nje), i već je pričao vama (Allah u vašoj knjizi koju vam je poslao) da su stanovnici (sljedbenici) Knjige zamijenuli (zamijenili) knjigu Allaha, i promijenuli su (izmijenuli, izmijenili su) nju, i napisali su sa svojim rukama (izvjesnu) knjigu i rekli (su): "Ona je od kod Allaha (od Allaha)!", zato (da) sebi kupe za nju (jednu) cijenu malenu? Zar neće zabraniti vama (ono) što je došlo vama od (izvjesnoga) znanja njihovo pitanje (tj. Zar vas neće to vaše znanje spriječiti od toga da pitate njih)? Ne, tako mi Allaha, nismo vidjeli od njih (ni jednoga) čovjeka (da) pita vas o (onome znanju) koje se je spustilo na vas (tj. vama)."

GLAVA

odvratnosti (izvjesnoga) međusobnoga protivljenja.

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdurahman, sin Mehdije, od Sellama, sina Ebu Muti'a, od Ebu 'Imrana Dževnije, od Džundeba, sina Abdullaha, Bedželije rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čitajte Kur'an dok su se slagala (tj. dok se slažu) vaša srca. Pa kada ste se protivili (tj. kada se ne složite, kada dođete u suprotna tumačenja), pa ustanite od njega (tj. pa tada prekinite čitanje Kur'ana da bi prestalo protivljenje i suprotstavljanje vaše među vama)." Rekao je Ebu Abdullah: Čuo je Abdurahman Sellama.

(To jest: Sastajao se je u životu sa njim.)

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Abdussamed, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Ebu 'Imran Dževnija od Džundebe, sina Abdullaha da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Čitajte Kur'an dok su se slagala na njemu vaša srca. Pa kada ste se protivili, pa ustanite od njega."

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Jezid, sin Haruna, od Haruna Aavera, pričao nam je Ebu 'Imran od Džundebe, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abasa rekao je:

Pošto se došlo (do smrti) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (tj. Pošto je došla njemu njegova smrt, Pošto mu je došla smrt) rekao je, a u kući (u njegovoj sobi) su (neki) ljudi, (a) među njima je (bio i) Umer, sin Hattaba, rekao je:

"Ovamo, (da) napišem vama (jedno) pismo, (pa) nećete zalutati (nikada) poslije njega." Rekao je Umer: "Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u takvom stanju da) je nadvladao njega (njegov) bol, a kod vas je (tj. a vi imate) Kur'an, pa dosta nam je knjiga Allaha!" I protivili su se (suprotstavili su se) stanovnici (te) sobe (tj. oni koji su bili u toj sobi) i prepirali su se. Pa od njih je (neko) ko govori: "Približite se, (pa da) napiše vama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) pismo, (pa) nećete (nikada) zalutati poslije njega." A od njih je (neko takav) ko (koji) govori (ono) što je rekao Umer. Pa pošto su umnožili (izvjesnu) galamu i protivljenje (neslaganje) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ustanite od mene." Rekao je Ubejdulah: Pa je bio Ibnu Abas (običaja da) govori: Zaista (izvjesna) nesreća, svaka (tj. sva) nesreća je (ono) što se rastavilo između poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i između (toga) da napiše njima to pismo (tu knjigu - a nije je napisao) od (tj. zbog) njihovoga protivljenja (neslaganja) i njihove galame.

GLAVA:

Zabranjivanje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (izrečeno) je na (stvarno) zabranjivanje (tj. zbog stvarnoga zabranjivanja nečega), osim (jedino onoga slučaja) što se zna njegova dozvoljenost, a takođe je (takva i) njegova zapovjed (nije se dozvoljeno protiviti njoj osim slučaja kada se zna da nije izrečena u strogom smislu i u strogom naređivanju), kao

njegov govor kada su se riješili (hodočasničkih stega izvršivši oni umru prije hadždža): "Pogodite od (svojih) žena!"

A rekao je Džabir: A nije bio odlučan na njih, a ali (nego) je dozvolio njih (žene) njima (muževima, tj. nije im strogo naredio da moraju izvršiti spolni odnos sa svojim suprugama u međuvremenu između umre i hadždža, nego je zapovjedio to njima, izrekao im je to u zapovjednom načinu da im pokaže da je to njima dozvoljeno da učinu, da učine).

A rekla je Umu 'Atijja: Zabranilo se je nama (ženama) slijedenje (tih) nošenih mrtvaca (mrtvih, tj. Zabranilo nam se da idemo u povorci za umrlim licima), a nije se bilo odlučno na nas (tj. a nije se to nama sasvim odlučno i strogo odlučilo i zabranilo).

(Ajnija kaže da većina učenjaka usuli fikha kažu da zapovjed može da se protumači na šesnaest načina, jedan i osnovni način je shvatanje zapovjedi u strogom smislu riječi, a ostali načini su shvatanje zapovjedi u prenosnom i blažem smislu. Zabrana može da se tumači na osam načina, od kojih je jedan i osnovni način u strogom smislu riječi shvatiti zabranjivanje, a ostali načini su shvatanje zabrane u prenosnom i blažem smislu te riječi.)

PRIČAO NAM JE Mekkija, sin Ibrahima, od Ibnu Džurejdža, rekao je 'Ata, rekao je Džabir.

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Muhamed, sin Bekra, Bursanija: Pričao nam je Ibnu Džurejdž, izvjestio me je Ata, čuo sam Džabira, sina Abdullaha, u (tj. među nekim) ljudima sa njim rekao je:

Uzviknuli smo (telbiju mi među) drugovima poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (izvjesnome) hodočašću (tj. radi hodočašća imajući namjeru) čisto (za njega), (a) nije sa njim (sa hodočašćem u namjeri bila) umra. Rekao je Ata: Rekao je Džabir: Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u Meku) jutrom četvrte (noći koja) je prošla od (mjeseca) zul-hidždžeta (tj. došao je četvrtog zul-hidždžeta). Pa pošto smo došli, zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se riješimo (stega hodočašća) i rekao je:

"Riješite se (stega hodočašća), i pogodite od (svojih) žena (tj. i izvršite spolni odnos sa svojim suprugama)."

Rekao je Ata: Rekao je Džabir: A nije se odlučilo na njih (tj. nije se bilo u toj zapovjedi odlučno i strogo njima), a ali je dozvolio njih (žene) njima (muževima). Pa je doprlo njemu da mi govorimo pošto nije bilo između nas i između Arefata (ništa više) osim pet (noći, tj. pet dana): "Zapovjedio je nama da se riješimo (stega i da pridemo) ka našim (svojim) ženama, pa (da) dođemo Arefatu (a) kapaju naši spolni udovi (organi, tj. ispuštaju izvjesnu) mezju (tj. vlažnu rastezljivu materiju)." Rekao je: I govori Džabir sa svojom rukom ovako i pokreće nju (tj. i Džabir pri tom pokazuje rukom i pokreće ruku da pokaže kako ističe mezja). Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Već ste znali (tj. Već znate) da sam ja najbogobojasniji (između) vas za (radi) Allaha, i najistinitiji (od) vas i najdobročinstveniji (od) vas. I da nije moje žrtvene životinje, zaista bih se riješio (stega) kao što se rješavate (i vi stega), pa riješite se (stega). Pa da sam vidio (znao) u početku od moje (svoje) stvari (ili: od svoje zapovjedi) što sam vidio (znao, saznao) straga (na kraju), ne bih potjerao žrtvenu životinju." Pa smo se riješili (stega hodočašća u tom međuvremenu), i poslušali smo i pokorili smo se.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdulvaris od Husejna, od Ibnu Burejdeta, pričao mi je Abdullah Muzenija od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Klanjajte prije molitve sutona (tj. prije ahšamskoga, akšamskoga farda)." Rekao je u trećem (izjavljivanju toga, tj. Rekao je treći puta): "Za (onoga) ko je htio (tj. Ko hoće neka klanja prije akšamskoga farda)." Odvratnošću (tj. To je rekao treći puta zbog odvratnosti, zbog toga što nije želio) da uzmu nju (tu molitvu pred akšamskim fardom izvjesni) ljudi običajem (kao običaj, obavezni običaj).

(To je dokaz da se svaka zapovjed ne treba da tumači kao stroga zapovjed.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i njihov posao (njihova stvar, zapovjed) je (jedan) zdogovor među njima.....", "..... i zdogovaraj se (sa) njima u (izvjesnome) poslu (zapovjedi, stvari).....", i da je (izvjesno) zdogovaranje prije (izvjesne čvrste) odlučnosti i razjašnjavanja zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... pa kada si (čvrsto) odlučio, pa osloni se na Allaha.....".

Pa kada je (čvrsto) odlučio (nešto Allahov) poslanik, pomilovao ga Allah i spasio, nije bilo (ni) za (jednoga) čovjeka (mjesto ni za kakvo) proturanje naprijed (sebe) na (tj. ispred odredbe) Allaha i Njegovoga poslanika. A zdogovario se je (dogovorio se) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) svojim drugovima (na) dan Uhuda o prebivanju (tj. o čekanju neprijatelja u Medini) i (o tom) izlaženju (izvan Medine da se bori protiv neprijatelja), pa su vidjeli (tj. pa su oni izrazili svoje mišljenje) njemu (za to) izlaženje. Pa pošto je obukao svoju kacigu (šljem), i odlučio se (čvrsto), rekli su: "Ostani!" Pa nije nageo k njima poslije (svoje) odlučnosti (poslije čvrste odluke), i rekao je:

"Ne treba (ni) za (jednoga) vjerovijesnika (tj. Ne treba ni jednome vjerovijesniku koji) obuče svoju kacigu, pa (da) stavi (tj. skida) nju, do (da) sudi Allah (između njega i njegovoga neprijatelja)." A zdogovario se je (sa) Alijom i Usametom o (onome) što su bacali (tj. okrivljavali, klevetali) s njime stanovnici (ljudi izvjesne) laži Aišu, pa je čuo od njih dvojice, dok je sišao Kur'an, pa je bičevao (te izvjesne) bacače (tj. okrivljivače, klevetnike), a nije se obzirao ka njihovom međusobnom prepiranju, a ali (tj. nego) je sudio sa (onim, tj. prema onome) što je zapovjedio njemu Allah. I bile su (muslimanske) vođe (imami) poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) traže zdogovaranje (savjetovanjem sa svojim) pouzdanicima od stanovnika (izvjesnoga) znanja (od učenih ljudi) u (izvjesnim) stvarima dozvoljenima zato (da) uzmu za najlakše (od) njih. Pa kada bi bila jasna (o nekoj stvari Allahova) knjiga ili (Muhammedov a.s.) postupak, nisu prelazili njega (tj. preko toga) ka (nečemu drugome) osim njega (osim toga dvoga) povodjenjem (zbog povodjenja) za Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio.

A vidio je (tj. smatrao je opravdanom) borbu Ebu Bekr (protiv onoga) ko je sprječavao (tj. odbijao da dadne propisani) zekat. Pa je rekao Umer: "Kako (da) se boriš (da ratuješ protiv ljudi)? A već je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedilo mi se je da se borim (protiv svih) ljudi dok reknu: "Nema božanstva osim Allah!" Pa kada su rekli: "Nema božanstva osim Allah!", sačuvali su (sačuvaće) od mene svoje krvi (tj. živote) i svoja imanja, osim sa njezinim pravom (tj. sa pravom te rečenice koje dozvalja, dozvoljava, propisuje da se neko u izvjesnom slučaju ubije)." Pa je rekao Ebu

Bekr: "Tako mi Allaha zaista boriću se svakako (protiv onoga) ko je rastavio (tj. ko rastavlja, ko pravi razliku) između (onoga) što je skupio (tj. što je sastavljao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Zatim je slijedio njega poslije Umer. Pa se nije obzirao Ebu Bekr ka (nikakvome, ikakvom) zdogovaranju (savjetovanju) pošto je bio kod njega sud (tj. postupak) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (pogledu onih) koji su rastavljali (tj. koji su pravili razliku) između (obavezne) molitve (fard namaza) i (obavezne) milostinje - zekata, i htjeli su zamjenjivanje (islamske) vjere i njezinih sudova (odredaba sa nečim drugim), a rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je zamijenio (tj. promijenio, promjenuo) svoju vjeru, pa ubijte ga." A bili su (svi) čitači (Kur'ana napamet) drugovi zdogovora (savjetovanja) Umera (Umerovoga), sredovječnjaci (bili su oni ljudi srednjih godina), ili mladići. A bio je (Umer jedan) veliki stajač kod knjige Allaha, moćan je i veličajan je (Allah).

PRIČAO NAM JE Uvejsija, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, pričao mi je Urvete, i Ibnul-Musejjeb, i Alkamete, sin Vakkasa, i Ubejdulah (svi) od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, kada su rekli za nju stanovnici (izvjesne) laži (lažovi ono što su rekli). Rekla je:

I pozvao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Aliju, sina Ebu Taliba, i Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, kada se je usporila (odgodila Allahova) objava (o toj stvari, pozvao ih je da) pita njih dvojicu, a on se zdogovara (sa) njima dvojicom o rastavljanju (sa) svojom porodicom (tj. sa svojom ženom). Pa što se tiče Usameta, pa dao je znak (tj. pokazao je) za (ono) koje zna od čistote (nevinosti) njegove porodice (žene od svega što joj pripisuju). A što se tiče Alije, pa rekao je:

"Nije stijesnio Allah na tebe (tj. Nije učinio tjeskobu, teškoću Allah tebi), i (te) žene osim nje su mnoge (tj. razvedi se s njom, i uzmi drugu). I pitaj (o njoj i njezinu) robinju, biće istinita (iskrena, tj. reći će robinja istinu) tebi." Pa je rekao (Muhammed a.s. robinji Beriri):

"Da li si vidjela od (kakve) stvari (tj. Da li si vidjela ti išta što) biva sumnjivo tebi?" Rekla je: "Nisam vidjela (ni jednu) stvar veće od (toga, tj. nego to što je slučaj) da je ona djevojka novoga (svoga) zuba (tj. djevojka mlada, mladih godina), (pa) zaspe od (kod) tijesta svoje porodice, pa dođe (ta ovca) pokućarica (ovca koja ulazi u kuću), pa pojede njega (tj. pa ta ovca pojede to tijesto)." Pa je ustao na (svoju) govornicu pa je rekao:

"O družino (prisutnih) muslimana! Ko ispričava mene od čovjeka (tj. zbog toga ako kaznim čovjeka koji je takav da) je doprlo meni njegovo uznemirivanje u mojoj porodici (tj. zbog klevetanja moje porodice, moje žene)? Tako mi Allaha nisam znao na (tj. za) moju porodicu (ništa) osim dobro (dobroga)." Pa je spomenuo čistotu (nevinost) Aiše. A rekao je Ebu Usamete od Hišama.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Harba, pričao nam je Jahja, sin Ebu Zekerija-a, Gassanija od Hišama, od Urveta, od Aiše da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predikovao (držao vjersko moralni govor izvjesnim) ljudima, pa je zahvalio Allahu, i hvalio je na njega (tj. i hvalio je Njega) i rekao:

"Šta dajete znak na mene (tj. Šta pokazujete, savjetujete meni vi) o narodu (tj. o nekim ljudima koji) psuju moju porodicu (grde moju porodicu), nisam znao na njih od zla (tj. ništa loše) nikada?"

A od Urveta rekao je: Pošto se izvijestila (tj. Pošto je izviještena) Aiša za (tu) stvar (tj. o kleveti koja se je bacila na nju), rekla je: "O poslaniče Allaha! Je li dozvoljavaš meni da odem ka svojoj porodici (tj. k svojim roditeljima)?" Pa je dozvolio njoj, i poslao je sa njom (izvjesnoga, ili: nekoga) dječaka. I rekao je (jedan) čovjek od Pomagača: "Slava Tebi (Uzvišeni Bože! Ne biva za nas da govorimo za ovo (o ovome). Slava Tebi! Ovo je (jedna) kleveta (laž) velika."